

ג. אסור לבחור בהמה מסוימת למעשר, אלא העשירית היוצאת מעצמה תהיה קודש (לא יבקר בין טוב לרע). אם מצד הדין אין יכול לעשר אלא בהמות מסוימות [כגון שיש לו חמש בהמות שנולדו באב וחמש שנולדו באלול וחמש בתשרי, לדעת בן עזאי צריך לעשר את האלוליים דוקא מפני הספק, כדברי רבא להלן נח:] – אין שייך בזה איסור 'לא יבקר' (עפ"י תוס' שם ד"ה ונוטל. ורש"י שם פירש שימנאם רבוצים או עומדים שאו יכול לכיין).

דין הקדשה החרמה והערכה בזמן הזה – נתבאר בע"ז יג.

דפים נג – נד

פ. מהו לעשר ממין על שאינו מינו ומן החדש על הישן – במעשר דגן ובמעשר בהמה?

מעשר דגן; אין תורמים ומעשרים ממין על שאינו מינו. ואם תרם – אין תרומתו תרומה (כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן – תן חלב לזה וחלב לזה). וקל וחומר לתירוש ודגן או לשני מיני דגן שהרי הם כלאים זה בזה. ועוד, נאמר סמוך ל'דגן' ראשיתם ליתן ראשית לכל דגן ודגן, ולעיכובא הוא (ע' תמורה ה. וערש"ש ול"ה).

וגם שאר מיני פירות שחיוכם מדרבנן, תקנו חכמים כעין דאורייתא שאין לעשר ממין על שאינו מינו. [שני מינים של פרי אחד, כגון תאנים שחורות ולבנות – מחלוקת תנאים (ע' משנה תרומות ב,ו; חולין קלו:), ופסק הרמב"ם (תרומות ה,ג) שתורמים, כגון כל מיני תאנים גרוגרות ודבלה]. אין תורמים ומעשרים משל שנה זו על של שנה אחרת (היצא השדה שנה שנה). אין תורמים משל שנה זו על של שנה אחרת (עשר תעשר... היצא השדה שנה שנה). ואם תרם אינה תרומה (רמב"ם תרומות ה,יא. ופירש בכסף משנה, מאחר ומקרא למדוהו – אינה תרומה).

מעשר בהמה; אין מעשרים מבקר על צאן או להפך (אם משום שנתן הכתוב 'מעשר' לכל אחד ואחד – וכל מעשר בקר וצאן... העשירי (אביי ול"ק דרבא), אם משום הקש למעשר דגן. ל"ב דרבא / רב פפא). אבל במיני הצאן עצמו, מעשרים מן הכבשים על העזים וכדו', הגם שהם כלאים זה בזה (וצאן – משמע כל צאן אחד. וגם אם מקישים למעשר דגן, בא יתור הכתוב להוציא מן ההקש). אין לעשר מן החדש על הישן, כלומר משנת-מעשר זו על האחרת (וראה להלן מתי הוא ראש השנה למעשר בהמה), שהשווה למעשר דגן (עשר תעשר... שנה שנה – בשני מעשרות הכתוב מדבר, מעשר דגן ומעשר בהמה).

עבר ועישר מן החדש על הישן או מן הישן על החדש – מן הדין לא חל המעשר, כמעשר דגן, אלא שכתב הרמב"ם שמפני חומרת הקדשים הרי זה מעשר. וכיון שמשום חומרא הוא – אין להקריבו, ואין שוחטים אותו לא במקדש ולא במדינה עד שיומם. והחינוך (שם) פרש דברי הרמב"ם שמן התורה חל דיעבד. 'זהו תימא' (חזו"א כו,ג).

דפים נד – נה

פא. א. בהמות המרוחקות אלה מאלה – מהו שיעור המרחק הגדול ביותר שהן מצטרפות זו לזו למעשר?
ב. כאשר נהרות או גבולות מפרידים בין הבהמות, האם הן מצטרפות למעשר?

א. שיעור המרחק המצרף את הבהמות לחיוב מעשר – כמלא רגל בהמה רועה. כלומר, שיעור שהבהמה מתרחקת והולכת כשהיא רועה – שהוא ששה עשר מיל (עד תעברנה הצאן על ידי מונה. וידוע להם לחכמים שבטווח ט"ז מיל שולטת עין הרועה).

היו מרחקות יותר מכשיעור זה, ויש ביניהן בהמות נוספות – אלו שבאמצע מצטרפות ומצרפות את כולן, ומביא את כולן למקום אחד לעשרן. לדברי רב, רק אם אלו שבאמצע משלימות שיעור חיוב, כגון שיש חמש בכל צד ועוד חמש באמצע, או תשע בכל צד ובהמה אחת באמצע. ולדברי שמואל אפילו חמש מכאן וחמש מכאן ואחת באמצע – רואים כאילו הרועה עומד באמצע והריהו מונה את כולן. לדעה זו, אמר רב פפא: אפילו רועה באמצע ללא בהמה – מצרף. ואפילו כליו של רועה שנמצאים שם – מצרפים (שהרי הרועה מעותד לבוא לשם). נסתפק רב אשי האם כלבו של הרועה מצרף אם לאו. 'תיקו'.

הרמב"ם פסק כרב שהלכה כמותו באיסורין, ואעפ"י שאמוראים מאוחרים נשאו ונתנו אליבא דשמואל (ע' יד דוד; חו"א כו, ד).

פרטי דינים נוספים בצירוף למעט"ב – ע' בחדושים ובאורים ז סק"ב וסקט"ו.

ב. רבי מאיר אומר: הירדן מפסיק למעשר בהמה. לדברי רבי אמי – דוקא כשאין שם גשר, שא"א לעבור מכאן לכאן, אבל אם יש גשר – גשר מצרפן. ורבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: גם אם יש גשר – הירדן מפסיק מפני שהכתוב נתן לו גבול לעצמו ואינו בכלל ארץ כנען שכולה גבול אחד היא (זאת תהיה לכם הארץ לגבלתיה סביב). ותלו הדבר במחלוקת תנאים, האם הירדן נחשב ארץ כנען (רבי שמעון) אם לאו (רבי יהודה בן בתירה).

דנו המפרשים האם המחלוקת הזו אמורה רק לענין מעשר בהמה או גם לשאר הלכות התלויות בארץ.

גבולות השבטים שבתוך הארץ – לכל הדעות אינם מפרידים.

היו מקצת מן הבהמות בארץ ומקצתן בחו"ל, או בשני אבטילאות (= אפרכיות, מחוורת (עפ"י רש"י); כרכים גדולים. ר"ג, הערוך) – לדעת רבי חייא בר אבא, אפילו סמוכים זה לזה – אינם מצטרפים. ואילו לרבי אמי הכל תלוי באפשרות הגישה, כאמור.

נראה שזה אמור רק כאשר השלטונות מקפידות קצת שלא להעביר מכאן לכאן, שאל"כ אין מסתבר שיפסיקו אף לרבי חייא בר אבא (חדושים ובאורים ז, טז).

ומאידך, שאר נהרות [מלבד הירדן] שבתוך אותה ארץ – לדברי רבי אמי, אם אין מעבר – מפסיקים. ולרחב"א – אין מפסיקים, רק הירדן מפסיק לפי שאינו מ'ארץ כנען' כאמור. ואין קרוי 'ירדן' לענין זה אלא מירחו ולמטה.

כל זה כדעת רבי מאיר במשנה, ואולם תנא קמא חולק וסובר שאין הירדן מפסיק, והלכה כמותו (כן כתב הרמב"ם בפיה"מ ובהלכותיו. וע"ע מהרש"א, יד דוד).

וכן הגבול אינו מפסיק להלכה, כיון שהבהמות בתוך שיעור ט"ז מיל (לקוטי הלכות, עפ"י הרמב"ם). ואולם החזו"א (כו, ד) צידד לומר שמודה תנא קמא שארץ חו"ל אין מצטרפים, ואפשר גם שתי אבטילאות אין מצטרפים אלא שהרמב"ם לא הביא זאת, 'וצ"ע'. (וע' גם בחו"ב ז, טז).

דף נה

פב. א. למה נקרא שמו פרת? מהן תכונותיו המיוחדות?

ב. מה דינה של טבילת הטמא בנהרות?